

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre
scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans**

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De recepta p[re]dicatio[n]e a gentibus. ca. lxxvj.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Actuum apostolorum

medio suscitauit eis dauid regē, cui testimo-
nium perhibens ait. Inuenit vltimū cor me-
um, ex cuius semine suscitauit deus iesum sal-
uatorē israel: cuius aduentus fuit preco lo-
annes

Adhuc de eodem.

Capitulum LXXXIII.

Viri inquit frēs

vobis specialiter verbis salutis huius missi
sum est. Qui enim habitant in hierusalem et
principes eius hunc ignorantes esse iesum,
ignorantes etiam voces prophetarum que per
omne sabbatum legunt, ad iudicantes eum mor-
tueas implenerunt nescientes. Deus vero susci-
tauit eum tertia die a mortuis, et vltimus est p-
rius dies bis qui simul ascenderunt cum eo de
galilea in hierusalem: qui vsque nunc sunt testes
eius ad plebem. Et nos vobis annunciamus
ea que ad patres nostros repromissio facta
est, quoniam hanc deus adimpleuit filiis ve-
stris resuscitans iesum. Hocum igitur sit vos
bis viri fratres: quia per hunc vobis remissio
peccatorum annunciat, ab omnibus, scilicet
peccatis, a quibus non potuistis in lege moy-
si iustificari. Qui credit in hunc iustificatur.
Videte ergo ne sitis contemptores ne ventat
super vos vindicta dei: que comminatur con-
temptoribus in hunc modum. Videte con-
temptores et admiramini, et disperdimini, id
est, videntes admiramini, et disperdimini,
quia opus operorum in diebus vestris, quod non
creditis, id est, quia non creditis operi quod
operabor in diebus vestris, id est, incarnationi,
Quare transierunt ad gentes.

Capitulum LXXXV.

Reuentibus autē

illis rogabat, ut sequenti sabba-
to loqueretur adhuc in synagoga
Et cum egredierentur de synagoga multi in-
deorum et aduenarum, id est, gentiliū vel in-
deorum dispersioeuententium secuti sunt pau-
lum et barnabam. Sequenti vero sabbato
pene vniuersa ciuitas conuenit ut audiret ver-
bum dei. Quod videntes iudei repleti sunt
zelo inuidie, quo commoti ceperunt contradis-
cere bis que dicebant a paulo blasphemantes.
Blasphemus enim est qui ex inuidia ob-

loquit veritati. Tunc repleti zelo dei paulus
et barnabas instantes dixerunt, Vobis oportet
tebar primum loqui verbum dei, iuxta verbum
domini, dicentis. Non sum missus nisi ad oues
que perierunt domus israel. Sed quia repel-
litis illud et indignos vos facitis, ecce con-
uertimur ad gentes. Et nota, cum hoc lega-
tur hic dictum a paulo et barnaba in antiochia
perfidie que non in iudea est sed in greca, in
plerisque locis legitur dictum ab apostolis in
iudea scilicet cum vellent transire ad gentes
postquam per. xij. annos predicatum est in iudea
Ecce non moueat te, quia potuit vobisque dis-
ci. Sic enim precepit nobis deus, posuit te in
lucem gentium ut sis eis in salutem vsque ad ex-
tremum terre. Et sunt in esata verba patris ad fi-
lium. Ac si diceret pater filio. Vili te post
tenebras infidelitatis vsque ad terminos terre
gentibus disseminares lucem veritatis. Sed cum
specialiter dictum sit christo, non est extrarium quod
hic legit dictum paulo, quia tanto est vnio ca-
pitis et membrorum, ut quod dictum est capiti
membra dictum reputent sibi, sicut caput christi
stus persecutionem membrorum reputat inflicta
sibi dicens. Saule saule quid me persequeris,
id est, in membris meis.

De recepta predicatione a gen-
tibus.

Capitulum LXXXVI.

Adientes autē

gentes mentionem de salute sua
gausse sunt, et glorificabant deum, et
crediderunt ex eis multi. Iudei tamen zelo et li-
uore inuidie succensi concitabant mulieres re-
ligiosas et primarios ciuitatis, et excitabant
persecutionem in paulum et barnabam, et ele-
cerunt eos de finibus suis. At illi excusso pul-
uere pedum, iuxta quod preceperat dominus
in testimonium illis, venerunt iconium. Et in-
gressi ciuitatem locuti sunt in synagoga, et cre-
didit copiosa multitudo iudeorum et greco-
rum. Et demorati sunt ibi multo tempore se-
ductaliter predicantes, domino predicatio-
nem eorum miraculis confirmate. Nonnulli
tamen de iudeis in incredulitate principes
suscitauerunt et ad iracundiam concitauerunt
animos gentium aduersus credentes. Et di-
uisa est ciuitas, quibusdam fauentibus iudeis
alijs fauentibus apostolis. Et cum factus esset impetus
gentiliū et iudeorum cum principibus suis ut contume-

Historia libri

lijis afficerent apostolos, et lapidaret, id est la-
pidibus fugarent eos, confugerunt ad ciuitatem
licaonie, scilicet listram et derben. Et cum hic
dictum sit venerunt listram, iuxta consequen-
tiam sermonis: in sequenti ubi dicitur Erat quorundam
infirmus listris, potius dicitur fuisse
listre. Sed potest nomen ciuitatis multiplex
habere declinationem, ut dicitur listra
listre, vel listre listranum, vel listris indeclina-
bile. Unde sequitur, Et erat quidam vir list-
stris, quod greco consonat ubi habet, paulus
et barnabas morabantur in listris. Erat
autem vir iste infirmus pedibus: claudus ex vte-
ro matris sue: et sedebat, quia nec ambulare
nec stare poterat, nec unquam ambulauerat, hic
audiuit paulum loquentem, Quem intulit paulus
et videns spiritu sancto renelante: quia habes
ret fidem ut saluus fieret, scilicet tantam quam ad
salutem sufficeret. Vel videns quia se saluan-
dum crederet: dixit magna voce, In nomine do-
mini nostri iesu christi surge: et sta super pedes
tuos rectus, Et statim exiit et ambulabat,
Turbe autem cum viderent quod fecerat paulus: pu-
tabant ipsum et socium suum barnabam deos esse,
et in forma humana eis apparuisse, et leuaue-
runt vocem dicentes, Dii similes facti hominibus
descenderunt ad nos, et vocabant barna-
bam iouem, quia prior esse videbatur, paulum vero
mercurium quod semper iuxta eorum opinionem iouem
comitabatur: quod eloquens et litteratus fuisse tra-
dit, et facundiam hominibus prestare videbatur, Un-
de mercurius quasi mediator curreret inter aures
et linguas a latinis dicitur, a grecis vero hermes, id est
interpretis dicitur. Sacerdos quoque iouis qui
erat in ciuitate voluit sacrificare barnabe et io-
ui, afferens tauros ad immolandum et coronas,
Vel ad ornandam faciem templi iuxta ritum
gentilium, vel ut capitis eorum imponeret
ad ornatum, aut pro aliqua alia causa vel re-
ligione nobis ignota, Ut autem audierunt paulus
et barnabas, quod diuinos honores vellet
eis exhibere, sciderunt vestimenta sua quod
semper faciebant iudei audita blasphemiam in
deum, et prohibuerunt sibi talia exhiberi, di-
centes se esse homines mortales, qui potius
venerant ut eos reuocarent ab idolatria, et vit-
sedauerunt turbas ne sibi immolarent.

De persecutione quam passi
sunt.

Capitulum LXXXVII,

Emozantibus au-

tem eis et docentibus in listra super-
uenerunt ab iconio et antiochia
iudei, et ceteris turbis in persecutione pauli
lapidabant eum, et elegerunt eum quasi vile cada-
uer, estimantes eum esse mortuum. De qua lapida-
tione ad corinthios loquens ait, Semel
lapidatus sum, postea discipuli eius circum-
dederunt illum assistentes ei, et respirans, et nes-
scientibus iudeis reportauerunt eum in ciuita-
tem et conualuit, Et postera die profectus est cum
barnaba in derben, et predicauit ibi sicut fecerat
in listra, Postea redierunt per easdem ciuita-
tates per quas illo venerant confirmantes fra-
tres in fide, et constituentes in magnis ciuita-
tibus presbyteros, id est, episcopos, quod eodem
nomen eodem nomine censebant, episcopi et pres-
byteri, Et proinde constituebant se episcopos, quod
erant migraturi et incerti utrum ad eos venirent
amplius reuersuri, Et cum redeuntes transiret list-
stram et iconium, venerunt ad antiochiam post
die, Et transientes per sidam venerunt in pam-
philiam regionem in qua est ciuitas pergeni,
qua locuti verbum dei descenderunt in italiam
ciuitatem, et inde nauigauerunt antiochiam vnde
prius exierant: segregati a spiritu sancto ad pre-
dicationem euangelij.

De questione circumcisionis deter-
minata. Capitulum LXXXVIII,

Ubiq; venissent

antiochia et congregassent fideles an-
tiochenos reuelauerunt eis quanta fe-
cerat deus per eos in gentibus, et morati sunt ibi
non modico tempore cum discipulis Et dum ibi morati
faceret descenderunt quidam de iudea christianam
adhuc tamen iudeizantes, et fuerunt de secta phari-
seorum, Facta est ergo non minima seditio
inter eos et paulum et barnabam, quia predica-
bant fidem absque legalibus ad salutem non suffice-
re, Et consentiebant eis multi veteri consue-
tudine imbuti, Et statuerunt ut pro hac lite dicitur
meda ascenderent in hierusalem ad maiores
apostolos, scilicet ad petrum et iacobum episcopos
hierosolymorum Et ascendit paulus cum
barnaba assumpto et rito, sicut ipse refert in episto-
la ad galatas, Et qui descenderant de iudea,
ascenderunt contra eos quidam scilicet de
heresi phariseorum ad fidem conuersi, Qui
cum venissent hierosolymam essent in prece-